

Жс 14.974
1936-11/12

ПРОБОЄМ

ЧАСОПИС
ПІДКАРПАТСЬКОЇ МОЛОДІ

РІК ВИДАННЯ III.

ЧИСЛО 11-12.

ПРАГА

листопад-грудень

1936.

М. Рішко:

В Л И С Т О П А Д І.

Останнє листя воском вяне,
Заводить вітер похоронний
Прошила думи осінь п'яна
Дощем і вітром монотонним.

В очах ще сяє свіжий квітець,
Любов в поезії і прозі,
А серце літом розігрите
Вже раниць* біль терпких морозів.

Чи ж не догнать весну ніколи?
Не вирватись з тюрем погрози?
Ось кінь. Лечу. Дзвенять підкови
Понад сніги, леди й морози.

ДУХ ДОВБУША ВУДІТЕ.

І день і ніч зітхають люди
Зісохлі і понурі,
Важкий тягар усі на грудях
Несуть в нужді і журі.

Над горами ще чорні хмари,
Туман в селі і місті...
Спиває з серця кров лихвар і
Гуляють колоністи.

Іде зима голодна, люта,
Лиш вітер у стодолі,
А хліб і сіль в шинку ще з літа
Втопився в алкоголі...

О, де ви, де ви, Прометей,
Щоб просвітити ночі?
За теплий гріш в добрі спите ви,
А вороги регочуть...

Повстаньте в дужих оборонцях,
Не час дрімати, діти!
Несіть в темряву світлість сонця
И дух Довбуша збудіте.

Прочитавши його, чоловік має зразу гарне вражіння, вдоволення і радість з великого розросту нашого банку. Але всякі такі слова, як Кігін, Варзік, Маркл, Тучек, Гавк, банк чсл. легіонів, як теж велике викхвалювання та апел до „святого обовязку, довіря“ і т. п., викликають підозріння та примушують ще раз прочитати звіт. Тоді вже моментально радість переходить в обурення. Кожний побачить, що дійсно самотній наш банк остаточно перейшов в чужі руки.

Звіт з одушевленням стверджує, що Підк. Банк, згідно з прийнятим реорганізаційним пляном „поширить свою діяльність і стане ведучою установою не тільки Підкарпатської Русі, але і Сх. Словаччини (?!)“, (Але не скавано, що під проводом чехів!) та „що буде всилі засягнути глибоко до кредиту потребуючих господарських ділянок“. „Наразі відкриваються 4 нові філії“ (значить, в плані є ще дальші).

Та це не було би страшне, коли б причиною того розбудовання були наші люди і наш капітал. Але воно в дійсности так не є! Наші люди там тільки фігурують, а всім керують чехи.

Акційний Капітал буде підвищений і видана буде емісія нових акцій. Але чий то акції будуть? Про це довідуємося з оголошення про ті збори: „Уміщення нової емісії акцій є забезпечено в повноті з боку „Банку чехословацьких легій“. Отже „Легіобанка“ знову закупила нові акції і вкладає в Підк. Банк новий свій капітал. А як до цього додати, що „Легіобанка“ вже перед тим диспонує більшістю акцій Підк. Банку, то нам стане ясним, чому: „Банк чехословацьких легій передасть Підкарпатському Банку свою філію в Ужгороді і загальні кредитові інститути в Рахові, Тячові, Севлюші, Хусті, Господарський банк у Вілоку і філію Словацького банку в Тячові. Всі ті установи будуть перетворені в філії Підкарпатського Банку“. Не думайте, що то сталося з якоїсь любові до нас. Хоч в звіті підкреслюється: „Чи малі заслуги у посиленню та поширенню має банк чсл. легіонів у Празі, який в особі своїх представників завжди розумів наші потреби та виходив нам на зустріч більш, ніж від нього вимагали чисто торговельні інтереси“. Аж доки не прожер цілий Підкарпатський Банк, що тепер станеться сам філією „Легіобанки“ зі всіма своїми філіями (і з „переданими“!)

Як воно до цього дійшло?

Хто хоч трошки познайомився з банковою політикою той зрозуміє: для того, щоб опанувати конкурентний банк, незаметно уділюється йому позики на вигідних умовах. Коли фінансований банк є в найбільшій скруті, виповідається позичка. Ясна річ, що банк не може позички виплатити. Тоді фінансуючий банк диктує свої тяжкі умови. Першим кроком є досадження своїх функціонерів на ведучі місця. Дальшим кроком є підвищення акційного капіталу, при чому нові акції перебере фінансуючий банк за свої позичині гроші. І тим самим є паном ситуації! Капітал — 100 мільйонів корон (заповідженний у звіті), банк і так дістане лише при 5% за 16 літ. А це є зменшення нашого народнього майна, бо він поплине далеко від нас. Про нове відпущення наших урядовців з „причин ощадности“, а за

півроку прийаття нових, чужих урядовців, навіть і не треба згадувати. Як теж і про те, що розумна банкова політика каже не міняти назви санаційного банку, щоб тим не стратити довірря до насенення. Бо, не назва, але головне те, кому плине дохід!

Отже, від тепер буде тут фігурувати тільки звучна фірма „Підкарпатський Банк“, а час від часу в „патріотичних“ відозвах до громадянства будуть лунати красномовні слова „руський“ чи навіть „український“ банк, „національна інституція“ і т. д. і то за підписом наших людей! Будемо там статистами, почесними функціонерами та без сумніву клієнтами. Але за те провід банку, вплив на його діяльність і на фінансові банкові операції, користь з нього — буде таки в чужих руках!

Як вершок анальфаетизму в банкових справах, „фахових“ редакторів, є радість, що в управі банку будуть два заступники уряду. Мовляв тим „управління банком набуває великої певности та здобуде на престижі перед широкою клієнтелою. Інакше кажучи, безпосередня участь представників держави в управі банку дає запоруку того, що господарство банку піде рівними й правильними шляхами“... Кожний, хто тільки трохи занюхав з банківництва, а навіть вистачить прочитати закон про санації банків, то довідається, що держава примусово дає своїх заступників до нею санованих, задля злої господарки, банків.

Отже, присутність заступників уряду є відемним явищем і тим найбільшим злом, що взагалі може в банківництві існувати.

На кінець можемо собі зробити висновки: „Підкарпатський Банк“, хоч формально залишиться „українським банком“ і ніби самостійною нашою фінансовою установою, фактично перейшов до чужих рук. Сміло можемо його вважати підкарпатською філією „Банку чехословацьких легій“.

Для доказу вистачить навести:

1) Подавляюча більшість акцій належить „Легіобанці“; 2) Генеральним директором Підкарпатського банку є чех Яромір Гушек; 3) На 7 нових членів в управі вибрано аж п'ять чехів: два центральні директори „Легіобанку“ Варзік і Кукла, др. Маркл і два заступники держави (певно чехи!), а тільки два тутешні; 4) До надірної ради знову три чехи: Тучек, Гавк й Ільма і лише два автохтони.

Отже, чехи і чеський капітал від нині в цілости будуть під нашою фірмою і патронатом наших людей, керувати господарським і політичним життям українського Підкарпаття!

Нічого собі догосподарились... Ліпше було би, як би Підкарпатський Банк був з капіталом тільки 100-тисячним, але дійсно нашим і ні від кого незалежним, як тепер з 100-мільйоновим, але за те чужим. Це має бути мemento і поученням на будуче!

ОСТОРОГА!

Справою засновання українського щоденника повірений „комітетом“ лжись Др. Бриндван. Теж виказують уповноваженням від п. Др. Михайла Бриндваня. Звертається публіці увагу, що про Дра Бриндвана ходять дуже погані вісті. Всюди де появляється, обтягує людей на великі суми.

Чи п. Др. М. Бриндванко ручить тим людям, яких п. Бриндван обтягне, уживаючи його посвідки?

До чого дожились?...

Чех, жид, і маляр
кваліфікують українське учительство Рахівщини.

Народовецьке учительство Рахівщини дуже добре зрозуміло тенденцію заступника шкільного інспектора В. Шкарпішка вже по першій засіданні кваліфікаційної комісії (за 1934-35. шк. р.) під його веденням, тенденцію здискваліфікувати це учительство.

Вислід тієї першої „шкарпішківської“ кваліфікації був аж занадто ясний для нашого учительства: безоглядне зниження не лише загальної поти, але й пот за поодинокі точки кваліфікації, щоб забезпечити тим можливість і дальшого припинювання — дискваліфікування нелюбого, національно чужого інспекторові чехові, українського учительства.

По розісланні кваліфікаційних посудків за шк. рік 1934-35 скарги посилалися, як в рукава. Було то в квітні 1936. Не відомо, чи ті скарги були предложенні П. кваліфікаційній інстанції. Мусимо тут лише зазначити, що кваліфікаційна комісія, скликана Шкарпішком в осені 1935, не була повна, отже і рішення її не мали б уважатися за правосильні. Різні скарги рахівського учительства до шкільного реферату, до Учительської Громади і до губернатора Підкарпаття не досягли ціли. Заступник інспектора В. Шкарпішек мав перевагу супроти українського учительства, а то в двох відношеннях: 1) є він чех, 2) стався він так десь перед півроком (після великого напливу скарг на нього!) „дуже агільним“ членом чсл. соц. дем. партії.

Як чех, маючи добру підтримку з боку заїлого руїнника нашого шкільництва кр. інспектора Вондрачка, а як соц. демократ, користаючися повними симпатіями „українських товаришів“ з видаванням за чеські гроші „Впередом“, Шкарпішек, чех, цього року закликає до кваліфікаційної комісії для горожанських шкіл ще одного чеха, потім одного жида, одного мадаря і з тією інтернаціональною кваліфікаційною комісією кваліфікує „русінських“ учителів. Отже, цілком після програми „Подкарпатських Гласів“ які вже давно проголошували, що чехи, жиди й мадари мають вести „цей пастуший люд“ до „культури й благодуті“.

Ясно, що цей „пастуший, некультурний люд“, лише тоді піде за жидами, чехами й мадярами, коли позбудеться своїх українських учи-

телів. А це останнє завдання якраз і мають на цілі кваліфікаційні комісії, створювані з осібняків типу Шкарпішка. Учителі українці, як елемент „меншевартісний“ в порівнянні з жидами, чехами й мадярами поступово мають бути замінені представниками цих трьох культуртрегерських націй на Підкарпатті й тим Рахівщина буде вповні зеднана для „державотворчих плянів“ Шкарпішка.

Який же висновок зі всього повищого має зробити учительство Рахівщини?

1) Передовсім має з усією рішучістю заявити Шкарпішкові, що кваліфікування учителів, навіть і українських, не сміє стотожнюватися з таємничою поліційною характеристикою різних злочинців. Розуміємо, що „звичка — друга натура“, однак учительська „карієра“ вимагає все-ж таки інших методів підходу до людей, ніж служба в поліції, хочби й у Пезінку коло Братислави, по перевороті.

2) Кваліфікація має дві сторінки: а) матеріальну (різні вигоди доброї, а невилгоди злої кваліфікації) і б) моральну (підвищує або понижує самосвідомість учителя).

Хоч матеріальна сторінка кваліфікування українського учительства й эле відібється на нім, все-ж таки учительство Рахівщини з погордою може заявити, що кваліфікація, яку провадить Шкарпішек, „шкільний інспектор“ з воєнною учительською матурою (3 річники учительського семінаря в 1916 році!!!) й з „педагогічним досвідом“ попередньої поліційної(!), морально його не зобов'язує.

3) Наука й досвід, яких вазнали українські учителі Рахівщини від такого „виникаючого пндагога“ є для учителів дуже цінними й напевно придадуться в дальшій боротьбі проти всіх наших словянських і не-словянській „приятелів“ у вічній шкурі!

Регістратор:

Із життя і преси.

„Український Самостійник“ (ч. 9.) приносить „спростування“ п. Григорієва на статтю „Достойно. — недостойно“, якої автор піддав критиці упадок публічної моралі серед української еміграції і навіть „випадок, як український партійний політик т. зв. визначний діяч і вчений, перед чужими відповідальними чинниками назвав своїх братів-галичан „ракушаками“, германофілами і т. д.“

З того приводу „У. С.“ пише: „На основі цього „спростування“ бачимо, що п. Григорієв ділить українську еміграцію на „ракушацьку“ і на „москвофільську“. Кого зачислив п. Григорієв до ракушацької групи, можна догадатися. Це без сумніву галицькі українці, які були не „спростовувач“, він не може викрутитися з того, що вжиття цього слова (ракушацький) він не лише до живого образу галицьких українців в їхніх національних почуваннях, (повторяємо: лише до них п. Григорієв слово „ракушацький“ приклав), але допустився сувороти нах і певного роду доносу, (бо в чеській мові це слово обидляє і то-

тажко з словом „арадницький, ворожий до всього чеського“), кидаючи на них підозріння ворожості супроти чехословацької держави“.

Отак робить той, що хоче вчити „моралі і честі“ інших!

„Вперед“ (ч. 18) пише з приводу появи першого числа органу Української селянської партії: „Народня Сила“ — „доказ безсилля націоналістів“. „Вперед“ помішав собі терміни. Бо поява часопису, якраз означає силу націоналістів, зріст українського націоналістичного руху. Безсилля є тоді, коли все упадає, як наприклад соціалістична „до перемоги“ впала і більше не встала вже по 3 числі, що є доказом упадку соціалізму, а з ним і цілої чеської соціал-демократичної партії на Підкарпатті!

„Русские“ про себе. Всім нам звісно, що підкарпатські москвофіли, які залюбки називають себе „руськими“ не уміють „на руски“ то є по московськи. В останній час одні одним докучають тим. Головно Фендиківі закидається незнання російської мови. „Рус. нар. Голос“ вже кілька разів писав, що „руськіє“ не уміють „на руски“. В 107 числі пише: „надо знать хотя би родной язык, ілі язык за иоторий они стоять“. „Но наши непогрешимие не только своево языка не знают, но в цитатах із другіх языкоф делають онібіки“.

Земля і Воля (ч. 15) наперед з одушевленням вихваливши „великі“ заслуги Розсіпала для Підкарпаття, пише: „Ми (Ст. Ключурак і компанія!) редакція „Землі і Волі“, долучаємося до святкування цих уродин і бажаємо панові кравчому президентові Антонові Розсіпалові, щоб ще багато, багато(!) святкував (але десь в Чехії!) свої уродини серед такої любови (??), яка його тепер з нагоди його сімдесятилітніх уродин, оточує. Многая і благая літа!“

Як видно, точно придержуються засади: Чий хліб їси, того пісню співай“!

Учитель:

Гуснай знову на овиді?

Надходять вісти, що Юлій Гуснай, звісний з заколоту в „Учительській Громаді“, що його викликала чл. соц. дем партія, коли то (перед роком) п. Гуснай так легковажно зрікся своїх обов'язків (голови У. Г.), не подаючи достаточних причин такого кроку і виступив з членів У. Г. — тепер голоситься знову в члени У. Г. З того приводу пише „Земля і воля“ (ч. 16-17): „Ця вістка кидає дивне світло на поступ не тільки самого Гусная, але й на ціле ведення соціал-демократичної партії, яка примусила навіть Юлія Ревая, щоби відмовився головування в Громаді, бо інакше грозили йому позбавленням посадовського мандату“. „Ми цікаві знати, що чи поступ Гусная тепер є щирим, чи тільки це в нього тактика. Бо судячи по тих різних ексцесах і подіях, які тоді відігрались між соц. демократами й Учительською Громадою, на що доплатило пару членів Учительської Громади, можна тут різно думати“.

За це з обуренням накинувся „Вперед“ (ч. 22.) на „Землю і Волю“, що дозволав собі сумніватися, чи щиро той вчинок робить п. Гуснай, чи ні“. Бо „тим зводить в блуд громадянство“ (?). І твердить: „І коли п. Гуснай виступив був з Учит. Громади, то значить, були поважні (!) причини й до тих причин легковажно підходити не можна. (А чому про них ніхто нічого не знає? прим. моя). До того провід соц. дем. ніколи своїм членам не забороняв бути членами Учит. Громади, а навпаки цю Громаду всіми силами підтримував. (Та це вже чиста брехня! — пр. моя). Провід соц. дем. партії не підтримував фашистських (???) елементів, які хотіли використати фах. учит. організацію для політичних цілей і проти того виступав рішуче й безоглядно“.

Вияснення і оборона п. Гусная чл. „Впередом“ дійсно підозріла. Мусимо проте застановитися над нею, обдумати і на учительським конгресі 10-12 січня в Ужгороді її розібрати та вивести належні висновки!

Учитель:

Педагогічні кружки.

Район бичківський.

Коли в „Пробоем“ для цієї теми є окрема сторінка, тоді подаю і я своє зауваження до педагогічного кружка бичківського району.

Я, як службово молодий учитель в цім кружку брав участь вже кілька разів. Що би правду сказати то на таких „педагогічних совіщаннях“ дуже мало педагогічного можна навчитися.

Тут сходяться учителі, що би побачитися, поговорити. Навіть декотрі з цього приводу дуже щасливі, бо по куточках весело пощобечуть по „рідному“, таки так — по „панськи“.

А коли зачнется це „совіщання“ і хтось подасть серйознішу критику, чи прочитає якийсь цінний реферат, на пр.: „Знання рідної укр. мови“ і шановання її в школі й поза школою і т. д., аж тоді зачинає все запалюватися і „філософувати“.

Зразу повстануть два табори — так би сказати табор „старого й нового завіту“ і тоді, чи є рація чи ні, всі „старозавітники“ одним тоном трублять, та криком змагаються замовчати молодших учителів. (Такий випадок стався в селі К., коли учит. з молодшої генерації прочитав реферата на вище згадану тему).

Тут є така тактика, що „старі“ нічого не роблять в педагог. кружку, бо мовляв — вони цього вже не потребують. (По мойому, по більшій часті, вони це мали б робити, бо мають довголітню практику за собою і з цього приводу мали би повчати молодших) Але тут робиться якраз навпаки. Учитель, що ледви заняв своє місце вже мусить переводити практично науку, критикувати і реферати читати. Та це не було би зле, хай би „старі“ вже сиділи, але вони потім горляють, що їх „молодші“ не будуть поучати і т. п. Але коли молодший учитель в дечім помилиться, то вже для „старших“

ліпшої радості ані не треба! Цілком інша картина повстане, коли хтось з „старозавітників“ візьме слово. Всі „старозавітники“ оплескують та домагаються протоколярного признання для цього. Коли такий „старозавітник“ говорить, то звичайно поперемишує все, як горох з кашукою. Поперемишує роди, відмінки, звороти і додасть до того: малярські, церковні і московські „окончання, то з цього поправді могла би бути „філя“. Але молодша генерація цьому не тішиться, а навпаки — ганьбиться, що декотрі учителі свій вік прожили між тим народом, якого мали навчати, а вони не щоби його навчили але й самі його мови не навчилися, бо їм миліша чужа-малярська мова. Тому хай молодий учитель відважиться скритикувати мову такого „старозавітника“ який крик всі „старозавітники“ підіймуть! Тільки щастя, що молодша генерація їхнього крику вже не боїться, а поступає по можливості за вимогами модерно-діяльної педагогіки.

Чи не було би ліпше, коли би місто цих так маловажних „педагогічних совіщаній“ повстали районів, чи окружні одно або дводенні педагогічні курси, де би викладали і поучали, як теоретично так практично визначніші педагоги?!

Чи не було би з цих педагогічних курсів багато більшої користі, як з цих перестарілих „педагогіческих совіщаній“?

Для розваги.

Чи знаєте ви, що таке малорос? Ні!? Це, просто кажучи, ні те, ні се. Він бачите, походженням українець, по вихованні — руский (на Підкарпатті маляр — Прим. ред.), переконаннями — незнайко у всім, що торкається рідного народу, а характером — трус, себелюб і раб. Отже і є малорос! (Виниченко в романі „Хочу“).

Спільне. А. Що є спільне між чехами і українцями?

Б.: Хібаж то, що одні і другі в слов'янами!

А.: Ні! чехи мають історичні землі, а українці історичних ворогів.

Переконався. А.: Чому в „Впереді“ так рідко стрічається назва „українець“?

Б.: Бо редактор „Впереду“ переконався, що він не лише Німчук, але і справжній чехословак!

СТУДЕНСЬКИЙ ВІСНИК

Союз Підкарпатських українських Студентів у Празі.

Майже кожную неділю відбуваються членські сходини, на яких крім рефератів розбираються біжучі студенські справи.

1. листопад відсвяткував Союз разом з Академічною Українською Громадою. З Союзівців активну участь взяли в програмі свята М. Підмалівський (дириг. Укр. Акад. Хору), голова Союзу Ю. Кенє і Д. Галай.

8. листопаду відбувся реферат М. Сороки: „Значіння спорту“.

15. листопаду реферат А. Хмарука: „Деякі замітки до питання українського націоналізму“.

22. листопаду реферат Др. С. Росохи: „Підставові засади націоналізму“.

13. грудня Союз влаштував разом з „Просвітою“ Миколаївський вечір.

Крім того союзівці учать кожного вечера в курсах горожанської і народньої школи в „Просвіті“.

На Різдвяних феріях союзівці працюватимуть у „Просвітах“, а на Різдво переведуть коляду в користь „Пробовм“, або улаштують представлення.

Філія Союзу П. У. С. в Братиславі.

14. листопаду відбулися загальні збори. До виділу ввійшли: голова — М. Товт, студ. мед., секретар — І. Попович, студ. мед., скарбник — С. Ботош, студ. мед., соц. реф. — В. Кондрачин, студ. філ., культ. реф. — В. Гудяк, студ. прав., бібліотекар — П. Нірода, ст. прав. збори вислали протест проти одобрення неграмотних „руських учебників“. Адреса філії: Іван Попович, інтернат на Лафранконі, Братислава.

„Путішество“ студентів до Варшави.

Відколи Фенцик стався приятелем поляків і за їхні гроші, за „польські злоті“ видає свої газети, увійшло вже прямо в „моду“, що кожного року посилає до Варшави на „студії“ своїх васалів з рядів „карпаторуссава студентства“. Цього року вислав аж п'ять. Тільки заграничних стипендій не дає Польща цілій республіці, як самому Фенцикові для вихови модерних яничарів для Підкарпаття. Тепер у Варшаві перебувають (у вишколі!): П. Теняк, І. Ковач, Лінтур, Химинець і...

Як москвофіли допомагають своїм студентам?

„Рус. нар. голос“ з 28. XI. ц. р. в статті „Что делает Р. Н. Фонд?“ стверджує, що той Фонд вже в першій році (1934?) своєї діяльності дав допомогу студіючій молоді на суму 20.141 кор. і 10 сот. На днях т-во „Друг карпаторуссава студентства“ з Мукачева заслало для Олоса, Фечера й Лендвела по 600— кч. А скільки допомагає фонд Фенцика та інші всякі общества й фонди. Не згадуємо вже скільки москвофільські студенти вижирають грошей: аграрних, православної і греко-католицької капітули. Тому не дивно, що з москвофільських студентів більше удержувється в Празі, як з українських, з яких більша частина студіює і учителює, дістає туберкульозу, а деякі і... вмирають.

Де наші допомогіві товариства? Де меценати? Де ті приятелі українського студентства? Де ті патріоти, яким лежить на серці національна справа, якої ведення дуже легко можуть перебрати москвофіли, бо будуть переважати в інтелігенції з високошкільним освітанням?! Уже від появи „Пробовм“ бемо у давній тривоги й ажлуємо на катастрофальний стан українського студентства, що з року на рік

зменшуваться. Цього року прибуло до Праги нових 24 москвофіли й лише 11 українців! Хто, або котра організація вислала на студії хоч одного студента? Скільки вислала „Учительська Громада“, що могла дати в позичку державі 20.000 кч?! А скільки „Шкільна Матка“, „Просвіта“, „Педагогічне Т-во“ й т. д.? Хто відгукнувся на „Стипендійний фонд“ оголошений в попереднім числі „Пробовм“?

Ми не віримо і не хочемо вірити, що українське громадянство не може допомагати своїм студентам. Навпаки, знаємо, що страшні гроші від нашого громадянства розходяться на зовсім безцінні, так би сказати, справи. Тому рішуче домагаємося, щоб українське громадянство приступило вже раз до допомоги своїм студентам. В іншій разі на його совісті буде лежати доля українського студентства і буде відповідальне за сучасний і будучий недостаток української високошкільної інтелігенції!

ХРОНІКА.

Російська гімназія в Празі.

Цього року має 27 нових учеників з Підкарпаття. Всіх разом є біля 50. Чеське міністерство дав цій московській гімназії повні стипендії для українських дітей з Підкарпаття, щоб чим більше виховати для Підкарпаття яничарів. За те, міністерство не дозволяє приймати до української гімназії в Ржевничах, українських дітей з Підкарпаття. От „славянська солідарність“.

На слідуючий рік українську гімназію перенесуть до Праги й заведуть в ній чеську викладову мову. Так віддячуються чехи українцям за український хліб, що зіли їхні легії на Україні і за зброю, яку дали українці чехам!

Де є справедливість?

Перед роком драгівський „нотарський таємник“ п. Йозеф Лебеда (чех) допустився був великого шахрайства над драгівськими й золотарівськими громадянами в звязку з вироблюванням різних контрактів і продажем полонини Менчула та допустився інших карних деліктів. За те був арештований і посаджений до тюрми. Але заходами адв. Др. Лібуса й за зложенням кавції був випущений на волю. „Патрачка“ за „патрачкою“ приходила до Драгова й справа дана до суду. Але за ласкавого „патронату“ окружного начальника п. Лебедові не тільки нічого не сталося, але був знову повірений функцію „нотарського таємника“ в Бедевлі! Де справедливість? Якби щось подібне зробив якийсь автохтон, то відсидів би добрих пару років у тюрмі й ніколи вже не дістався б до держ. служби. До цієї справи ще повернемося!

Фенцик і польські злоті.

28. XI. відбувся в Ужгороді судовий процес проти Фенцика. Свідок Василенко (руський) зізнав, що на його запит: відки будуть для партії гроші, Фенцик відповів: „помогуть“ поляки, Глинка й Стржібрний. Свідок Др. Жидовський (руський) заявив, що в 1927 р.

Фенцик йому сказав „что он был в Мадярії і что положеніе таково, что деньги будут, только нужно работать“. Перед тим ще Др. Недзвельській (моск. емігр.) зізнав, що б. польський консул М. Сверхбиндзельській (моск. емігр.) вислала на студії хоч одного студента? Скільки вислала „Учительська Громада“, що могла дати в позичку державі 20.000 кч?! А скільки „Шкільна Матка“, „Просвіта“, „Педагогічне Т-во“ й т. д.? Хто відгукнувся на „Стипендійний фонд“ оголошений в попереднім числі „Пробовм“?

Фенцик йому сказав „что он был в Мадярії і что положеніе таково, что деньги будут, только нужно работать“. Перед тим ще Др. Недзвельській (моск. емігр.) зізнав, що б. польський консул М. Сверхбиндзельській (моск. емігр.) вислала на студії хоч одного студента? Скільки вислала „Учительська Громада“, що могла дати в позичку державі 20.000 кч?! А скільки „Шкільна Матка“, „Просвіта“, „Педагогічне Т-во“ й т. д.? Хто відгукнувся на „Стипендійний фонд“ оголошений в попереднім числі „Пробовм“?

Фенцик йому сказав „что он был в Мадярії і что положеніе таково, что деньги будут, только нужно работать“. Перед тим ще Др. Недзвельській (моск. емігр.) зізнав, що б. польський консул М. Сверхбиндзельській (моск. емігр.) вислала на студії хоч одного студента? Скільки вислала „Учительська Громада“, що могла дати в позичку державі 20.000 кч?! А скільки „Шкільна Матка“, „Просвіта“, „Педагогічне Т-во“ й т. д.? Хто відгукнувся на „Стипендійний фонд“ оголошений в попереднім числі „Пробовм“?

Фенциків „Наш Путь“ — „лжеть“.

„Наш Путь“ (з 21. XI.) надписав великими буквами „Наши акції против українізації...“, де навів цілу масу сіл, що ніби мали вислати Фенцикові протест проти „українізації“. З деяких сіл повідомили нас, що за ніякі „акції і протести“ не знають. Треба прослідити взагалі всі фенциківські „акції“!

Протести проти „руських учебників“.

Проти одобрення міністерством шкільництва й нар. освіти неграмотних „руських учебників“, висилають протести в усіх українських культурних і політичних інституцій на Підкарпатті. Вже вислано більше, як 300 протестів.

З Праги вислано підкарпатськими організаціями 10 протестів між ними: Союз Підкарпатського Українського Студентства, Філія Т-ва „Просвіта“, Т-ва Українських Католицьких Студентів, Академічне т-во абстинентів, Спілка робітників, Клуб підкарпат. Ольд-Скавтів, Редакція часопису підкарпатської молоді „Пробовм“ і т. д.

Копії протестів заслано голові „Народньої Ради“ дир. А. Волошиніві в Ужгороді.

Цінна праця.

22. XI. ц. р. висилало чсл. радіо концерт українських народніх пісень нересницького хору під проводом упр. шк. п. Буркацького. Концерт випав прекрасно. П. упр. Андрій Буркацький заслуговує повного признання і може бути взірцем і прикладом гідним до наслідування всіми українськими учителями. Безперечно, що неграмотне вступне слово, якогось осібняка, зовсім не підходило до концерту українських народніх пісень!

Св. Йосафат в Празі.

26. XI. ц. р. підкарп. священники, що служать у війську в Празі влаштували Академію в честь св. Йосафата. В програмі взяли участь отці: А. Медвідь, В. Похил, П. Погоріляк, М. Мураній, Д. Бачинський, І. Сливка та ін. Безперечно, що академія спричинилася до популяризації українського святого серед чеських католиків.

25-ліття Українського Пластового Уладу.

28 і 29. XI ц. р. Союз Українських Пластунів Емігрантів, що є єдиним легальним представником Українського Пластового Уладу, який польська влада розв'язала в 1930 р., відбув свій зїзд і улаштував Пластову Академію, що гідно відсвяткувала 25-ліття Українського Пласту. Багато привітальних промов, маса писемних привітів тільки ствердили значення Українського Пласту і тим відзначили запопадливу діяльність Союзу Українських Пластунів Емігрантів у Празі.

Зїзд українських соколів.

6. XII ц. р. достойно відбувся зїзд рух. т-ва „Український Сокол в Празі“, що побіч СУПЕ взяв собі за ціль виховати добрих українських руховиків і — руховичок з гаслом: В здоровім тілі — здорова душа!

Стипендійний фонд „Пробоем“.

Просимо всіх перечитати собі про цей фонд з попереднього числа. Далше пожертвував на „Стипендійний фонд“ лікар п. Др. М. Маліаський 250.— кч.

Хто буде черговий?

Гроші посилайте на чекове конто „Пробоем“ чис. 201.699 з допискою: „Стипфонд“.

Від редакції.

Категорично домагаємося щоб всі „передплатники“ заплатили свій довг за часопис „Пробоем“ найпізніше до кінця 1936 року. Також і ті мусять заплатити за цілий річник, що евентуально це число завернуть.

Заявляємо всім наперед, що всіх довжників постараємося примусити вирівняти свій довг всіми можливими способами й без огляду на середники та не дивлячися чи буде хтось тим скомпромітований чи обиджений!

Гроші просимо переслати складанками (чеками), які дістанете на кожній пошті. Напишете на них число 201.699 й адресу „Пробоем“.

Дописувачів просимо, щоб вчас надсилали матеріяли. До сліду-ючого числа, що вийде 5. січня 1937 просимо заслати найпізніше до 20. грудня 1936.

Пробоевників просимо перевести на Рїздво коляду, збірку або представлення в користь „Пробоем“!

Закликаємо всіх кольпортерів, що прийняли до розпродажі: 1) Гори говорять... 2) В Карпатах світає і 3) Числа „Пробоем“, щоб до кінця 1936 р. заслали за них гроші, або завернули книжки й часописи. Хто того не виконає, опублікуємо його імя в наступному числі!

Н О В И Н А !

Вже появилася вартісна брошура „СВЯТО ДЕРЖАВНОСТИ“, що є багатою збіркою матеріялу до влаштування свята. Містить цінні історичні та літературні тексти, інсценізації, вказівки щодо декоративного та музичного оформлення та ряд ілюстрацій. Кожний учитель та інтелїгент повинен її мати. Ціна 5.— Кч. Замовляйте в адміністрації „Пробоем“.

ЗА НАЦІОНАЛЬНУ КУЛЬТУРУ!

Українці! Розбудуйте — Ширіть — Рїшуче передплатуйте:

Вїстник з його кварталником, в якому появилася чергова книжка Д. Донцова: „Дурман соціалїзму“, Львів, Чарнецького 26, м. 21. Самостійну Думку з її виданнями, Cernauti, str. Petrovici 2. Romania.

Новий Час, український ілюстрований щоденник за 45.— Кч на чверть року й дістанете безплатно „Історію української ультури“ на 860 сторонах, або передплатить ілюстрований дводенник „Наш Прапор“ за 10 Кч місячно й дістанете кожний місяць безплатно книжку на 128 стор. Львів, Костюшка 1/а.

Для дітей замовте „Дзвіночок“ за 8.— Кч на рік. Львів, Косцюшка 1/а, або „Світ Дитини“ з бібліотелою за 25.— Кч річно. Львів Зіморовича, 3.

Дешева Кижка, двотижневик. В окремих книжках розглядає усі справи звязані з українським життям минулого й теперішнього часу. Рїчна передплата за 24 книжки тільки 20.— Кч Львів, Скарбківська 35.

ПОМОЖІТЬ!

До всіх бувших учеників берегівської гімназії звертаємося з закликом: допоможіть тяжко хорому облюбленому своєму професорові! Не віримо, що не можете і що того не зробите!

До українського громадянства: допоможіть своєму письменникові й поетові, що стільки разів оспівував наш Рїдний Край!

Гроші слати на адресу: о. Юрій Станинець, Салдобош, п. Сокирниця. Всіх жертводавців опублікуємо, при закінченні збірки, в „Пробоем“, тож спішітьсся, щоб не було пізно! Ред. „Пробоем“.

Листування.

Ю. С. Севлюш: Щира подяка за 9 нових передплатників. Як чоловік схоче, все може зробити!

Др. А. і Л. Г. Свалява: За інформації дякуємо.
І. Р. Мукачево: Радуюмося, що Ви самі прийшли до такого переконання. Тільки безпереривна праця над собою, удосконалює людину! Більше листом.

О. К. Торунь: Дїстали останній лист? Чекаємо обичні передплати й на пресовий фонд!

П. Д. Мукачів: За 17 нових передплатників дякуємо. Закладення гуртка прихильників „Пробоем“ витаємо. Щирий привіт всім Вам!

5.216

В. Д. і М. Ш. Іяки: Правду має М. Ш. Ждіть лист. Збирайте на пресовий фонд „Пробоем“!
С. Д., І. Р., І. Х. з Тячівщини: Чекаємо на Вашу допомогу. Подайте відомості про Вашу працю! Чому замовкли?
Синевірський: Дякуємо за лист. Подавайте частіше відомості!

Всі на пресовий фонд!

Хто жертвує на пресовий фонд 100.— Кч (і ратами, але мусить наперед заслати редакції заяву), стається основуючим членом часопису української підкарпатської молоді Пробоем. Всім іншим щира подяка.

На пресовий фонд дальше вложили: До тепер маємо дальших таких основуючих членів:

137. Ю. Секереш, дорож. комісар	50.—	79. Осип Феделеш, студ. техн.	100.—
Зі збірки в Сваляві, яку перевели 13. ІХ. ц. р. пластуни Бізунівна й Бандусяк:		80. Адальберт Немеш, студ. мед.	100.—
(Продовження)			
138. Инж. Д. Угринюк	3.—	147. Н. Н.	2.—
139. Тирачкова	3.—	148. Петро М.	2.—
140. Н. Василь	3.—	149. Гоудачук	2.—
141. Н. Бура	2.—	150. П. Довганич	150.—
142. Крайнівна	2.—	151. М. Вайда	1.—
143. В. Курах	2.—	152. Гетик	1.—
144. І. Марко	2.—	153. В. З.	1.—
145. Н. Н.	2.—	154. Ковма	1.—
146. Попадяч	2.—	155. І. Тарканій	1.—
		156. Анна Яблонєць	1.—

А ХТО БУДЕ СЛІДУЮЧИЙ?

О В С А Н: М. Riško: Básně. — S. Gonta: Eanatismus činu. — Dr. S. Rosocha: „Podkarpatská banka“ naše? — Kam spějeme?... — Registrator: Ze života a tisku. — Učitel: Husnaj zase se ukazuje? — Učitel: Pedagogické kroužky. — Pro zábavu. — Studentský věstník. — Kronika. — Z redakce. — Oznámení. — Dopisování — Tiskový fond.

ПРОБОЕМ

часопис підкарпатської молоді. — Виходить кінцем кожного місяця. — Редагує редакційний кружок. — Передплата в ЧСР: річно 10.—кч., ціна поодинокого числа 1.—кч., за границею річно 20.—кч. — Газетові марки дозволені дир. пошт і телеграфів ч. 321594/VII-1933. — Подається на Поштовий уряд 11.

Число чекового конта 201.699. Відповідальний редактор, власник і видавець: др. Стефан Росоха, Прага IV., Лоретанска вул. ч. 180. Адреса редакції й адміністрації:

PROBOJEM, Praha IV., Loretánská ul. č. 180.

Tiskárna František Loos, Vinohrady, Americká 41.

PROBOJEM

časopis podkarpatské mládeže. — Vychází ke konci každého měsíce. — Předplatné v CSR: na rok 10.— Kč., cena jednotlivého čísla 1.— Kč., do ciziny ročně 20.— Kč. — Novinová sazba povolena řed. pošt. a telegr. čís. 321549/VII-1933.

Podává se u Pošt. úřadu 11.

Číslo šekového účtu 201.699. Odpovědný redaktor, majitel a vydavatel: dr. Stefan Rosocha, Praha IV., Loretánská ul. č. 180. Adresa redakce a administrace:

ЛБ АН УРСР
Ж. 15 5216